

HENRY JAMES

ΤΟ ΑΥΘΕΝΤΙΚΟ

Μετάφραση: Ἀντώνης Πέρης
Ἐπιμέλεια: Ἀργύρης Παπασυριόπουλος

Μὲ σχέδια
τοῦ Denis Lhomme

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΙΧΛΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<i>Τὸ αὐθεντικό</i>	9
---------------------------	---

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

HENRY JAMES, Πρόλογος στὴν «Ἐκδοση τῆς Νέας Ὑόρκης»	107
HENRY JAMES, Ἐγγραφή στὸ Σημειωματάριο	110
Ἐργοβιογραφία τοῦ Henry James	119

ΜΟΛΙΣ Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ ΘΥΡΩΡΟΥ (αυτή συνήθως άνοιγε την έξωπορτα) μου άνακοίνωσε «ένas κύριος και μιá κυρία, κύριε», μου ήρθε αυτόματα στο μυαλό, όπως μου συνέβαινε συχνά εκείνα τá χρόνια πού ή επιθυμία προηγείτο τής σκέψης μου, ή εικόνα δύο μοντέλων. Και πράγματι, όπως άποδείχτηκε, οί επισκέπτες μου ήταν μοντέλα, όχι όμως με τήν έννοια πού έγώ θά προτιμούσα. Έντούτοις, άρχικά δέν υπήρξε καμία ύπόνοια ότι είχαν έρθει για κάτι

ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ τὸ νὰ παραγγείλουν τὰ πορτρέτα τους. Ὁ κύριος, πενηντάρης, πολὺ ψηλὸς καὶ εὐθυτενής, μὲ μουστάκι ποὺ ἄρχιζε νὰ γκριζάρει καὶ μ' ἓνα ἀπολύτως ταιριαστὸ γκρι ἡμίπαλτο — τὰ πρόσεξα καὶ τὰ δύο μὲ τὸ μάτι τοῦ ἐπαγγελματία, καὶ δὲν ἐννοῶ σὰν κουρέας οὔτε κὰν σὰν ράφτης — θὰ μὲ εἶχε ἐντυπωσιάσει ὅσο καὶ μία διασημότητα, ἂν βεβαίως δεχτοῦμε ὅτι οἱ διασημότητες εἶναι ὄντως σὲ θέση νὰ προκαλοῦν τὸν θαυμασμό. Αὕτῃ ἦταν μιὰ ἀλήθεια ποὺ εἶχα συνειδητοποιήσει ἐδῶ καὶ καιρὸ, ὅτι σχεδὸν ποτὲ μία μορφή μὲ περιποιημένη «πρόσοψη», ὅπως θὰ ἔλεγε κανεὶς, δὲν ἀντιστοιχεῖ σὲ κάποιο εὐαγὲς ἴδρυμα. Μιὰ ματιὰ στὴν κυρία μου ὑπενθύμισε τὸν ἐξῆς παράδοξο κανόνα: ἔδειχνε καὶ ἐκείνη ὑπερβολικὰ ἐκλεπτυσμένη γιὰ νὰ διαθέτει ταυτοχρόνως καὶ «προσωπικότητα». Ἐπιπλέον, εἶναι πολὺ σπάνιο νὰ συναντήσῃ κανεὶς τὴν ἴδια στιγμή δύο διαφορετικὲς παραλλαγὰς τοῦ ἴδιου κανόνα.

Κανεὶς ἀπὸ τοὺς δύο δὲν μίλησε ἀμέσως — ἀπλῶς παρέτειναν τὴν ἀρχικὴ διστακτικότητα, σὰν νὰ ἤθελε ὁ ἓνας νὰ παραχωρήσῃ στὸν ἄλλο τὴν πρωτοβουλία. Ἦταν ἐμφανῶς συνεσταλμένοι· στέκονταν ἐκεῖ, ἀφήνοντάς με νὰ τοὺς πε-

ριεργαστώ — κάτι πού, όπως αντιλήφθηκα εκ τῶν ὑστέρων, ἦταν καὶ τὸ πιὸ πρακτικὸ πρᾶγμα πού θὰ μπορούσαν νὰ ἔχουν κάνει. Μὲ τὴν ἀμηχανία κατόρθωσαν τελικὰ νὰ πετύχουν τὸν στόχο τους. Εἶχα συναντήσει στὸ παρελθὸν ἀνθρώπους πού δίσταζαν σὲ ἀπελπιστικὸ βαθμὸ ἀκόμη καὶ νὰ ἐκφράσουν τὴν ἐπιθυμία τους γιὰ κάτι τόσο τετριμμένο ὅσο τὸ νὰ δοῦν τὸ πρόσωπό τους πάνω στὸν καμβά, ἀλλὰ οἱ ἀναστολές τῶν νέων μου φίλων φάνταζαν σχεδὸν ἀνυπέρβλητο ἐμπόδιο. Κι ὅμως, ὁ ἄντρας θὰ μπορούσε ἐνδεχομένως νὰ πεῖ «θὰ ἤθελα ἓνα πορτρέτο τῆς συζύγου μου» καὶ ἡ γυναίκα του παρομοίως νὰ πεῖ «θὰ ἤθελα ἓνα πορτρέτο τοῦ συζύγου μου». Ἴσως ὅμως νὰ μὴν ἦταν ἀνδρόγυνο — ὅποτε τὸ πρᾶγμα θὰ ἀπαιτοῦσε λεπτότερους χειρισμούς. Ἴσως, πάλι, νὰ ἤθελαν ἓνα κοινὸ πορτρέτο — στὴν τελευταία περίπτωση, βέβαια, θὰ ἔπρεπε νὰ τοὺς συνοδεύει καὶ κάποιος τρίτος, γιὰ νὰ μεταφέρει τὴν πληροφορία.

«Μᾶς ἔστειλε ὁ κύριος Ριβέ», εἶπε ἐπιτέλους ἡ κυρία μὲ ἓνα ἀχνὸ χαμόγελο σὰν τὸ ἶχνος πού ἀφήνει ἓνα μουσκεμένο σφουγγάρι πάνω σὲ μιὰ ξεθωριασμένη ζωγραφιά, ἢ σὰν τὴν ἀνεπαίσθητη μυνεία μιᾶς χαμένης ὁμορφιάς. Ὡς ἦταν καὶ αὐ-

τῆ ψηλῆ καὶ εὐθυτενῆς, γιὰ γυναίκα, ὅπως ὁ σύζυγός της, καὶ μὲ δέκα χρόνια λιγότερα ἀπὸ ἐκεῖνον στὴν πλάτη της. Ἔδειχνε θλιμμένη — ὅσο θλιμμένη μπορεῖ νὰ δείξει μιὰ γυναίκα μὲ ἀνέκφραστο πρόσωπο· ἐννοῶ ὅτι οἱ ρωγμὲς στὸ ἐλαφρῶς πουδραρισμένο ὄβελ προσωπεῖο της ἤταν ἐμφανεῖς ὅσο καὶ σὲ μιὰ ὁποιαδήποτε ἐκτεθειμένη ἐπιφάνεια. Τὸ χέρι τοῦ χρόνου εἶχε κινηθεῖ μὲ ἐλευθερία πάνω της, ἀφήνοντας πίσω του μιὰ εἰκόνα φθορᾶς. Ἦταν λεπτὴ καὶ στεγνὴ, καὶ τόσο καλοντυμένη μέσα στὸ βαθὺ μπλὲ φόρεμά της, μὲ τὶς πτυχὲς καὶ τὶς τσέπες καὶ τὰ κουμπιά, ὥστε ἦταν φανερὸ ὅτι εἶχε τὸν ἴδιο ράφτη μὲ τὸν ἄντρα της. Τὸ ζευγάρι ἀπέπνεε ἕναν ἀπροσδιόριστο ἀέρα ποὺ συνδύαζε τὴν εὐμάρεια μὲ τὴν φειδῶ — προφανῶς τὰ λεφτά τους τοὺς ἀφηναν μεγάλο περιθώριο γιὰ πολυτέλειες. Ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ εἶμαι κι ἐγὼ μιὰ ἀπὸ αὐτές, ὄφειλα νὰ τοὺς θέσω τοὺς ὄρους μου.

« Ὡστε λοιπόν, ὁ Κλώντ Ριβὲ μὲ πρότεινε; » ρώτησα, προσθέτοντας ὅτι ἦταν πολὺ εὐγενικὸ ἀπὸ μέρους του, ἂν καὶ δὲν μπόρεσα νὰ μὴ σκεφτῶ ὅτι, καθὼς ζωγράφιζε μόνον τοπία, δὲν ἔκανε δὰ καὶ καμιὰ μεγάλη θυσία.

Ἡ κυρία κοίταξε πολὺ ἔντονα τὸν κύριο, ὁ

όποιος περιέφερε τὸ βλέμμα του στὸ δωμάτιο. Ἄφου ἐστίασε γιὰ λίγο τὴν προσοχή του στὸ πάτωμα χαϊδεύοντας τὸ μουστάκι του, ἔστρεψε τὸ γεμάτο εὐγένεια βλέμμα του πρὸς τὸ μέρος μου, κάνοντας τὸ ἀκόλουθο σχόλιο:

«Μᾶς εἶπε ὅτι εἶστε ὁ κατάλληλος.»

«Προσπαθῶ, τουλάχιστον γιὰ ὅσους ἀποφασίζουν νὰ ποζάρουν.»

«Ναί, θὰ τὸ θέλαμε», εἶπε ἡ κυρία μὲ ἀδημονία.

«Ἐννοεῖτε μαζί;»

Οἱ ἐπισκέπτες μου ἀντάλλαξαν μιὰ ματιά. «Ἄν χρησιμοποιούσατε καὶ ἐμένα, ὑποθέτω ὅτι ἡ ἀμοιβὴ θὰ διπλασιαζόταν», ψιθύρισε ὁ κύριος.

«᾽Ω, μὰ ναί. Προφανῶς καὶ ἡ τιμὴ αὐξάνεται ὅταν πρόκειται γιὰ δύο.»

«Πιστεύουμε στὴν ἀνταμοιβὴ γιὰ τὸν κόπο τοῦ ἄλλου», παραδέχτηκε ὁ σύζυγος.

«Αὐτὸ εἶναι εὐγενικὸ ἀπὸ μέρους σας», ἀπάντησα, ἐκτιμώντας τὴν τόσο ἀπρόσμενη κατανόηση — γιὰτὶ ὑπέθεσα ὅτι ἐννοοῦσε τὴν ἀμοιβὴ τοῦ καλλιτέχνη.

Μιὰ αἴσθηση ἀπορίας φάνηκε νὰ διαγράφεται στὸ πρόσωπο τῆς κυρίας. «Ἐννοοῦμε τίς εἰ-

κονογραφήσεις σας — ό κύριος Ριβέ έίπε ότι ίσωσ νά ταιριάζαμε κι έμεις σέ κάποια».

«Νά ταιριάζατε σέ κάποια... είκονογράφηση;» άντιγύρισα μέ άπορία.

«Νά τή ζωγραφίζατε, καταλαβαίνετε», είπε ό κύριος κοκκινίζοντας.

Καί τότε έπιτέλους συνειδητοποίησα τί είδους έκδούλευση μου είχε προσφέρει ό Κλώντ Ριβέ· τους είχε πει ότι δούλευα σέ άσπρόμαυρο, πάνω σέ στιγμιότυπα τής καθημερινής ζωής, για περιοδικά, για βιβλία μέ ιστορίες και ότι, κατά συνέπεια, χρειαζόταν συχνά νά προσλαμβάνω μοντέλα. Αυτό ήταν άλήθεια, έξίσου άληθές ήταν όμως (μπορώ νά τώ όμολογήσω τώρα πιά — άν αυτό όφείλεται στο ότι φιλοδοξούσα νά γίνω ό καλύτερος άπ' όλους ή νά περιοριστώ στο τίποτα, αφήνω τόν άναγνώστη νά τώμαντέψει) ότι δέν μπορούσα νά βγάλω άπό τώ μυαλό μου τόν έπαινο πού άποδίδεται σ' έναν σπουδαίο προσωπογράφο — για νά μη μιλήσω για τίς ύλικές άπολαβές. Άπό τίς «είκονογραφήσεις» μου έβγαζα τώ ψωμί μου· για τήν ύστεροφημία μου ώστόσο απέβλεπα σέ ένα άλλο είδος ζωγραφικής, τώ όποίο άνέκαθεν θεωρούσα ως τώ πιό ενδιαφέρον, μέ μεγάλη διαφορά, άπ' όλα τά υπό-

λοιπα. Δεν λέω βέβαια ότι θα ένιωθα και ντροπή αν, εκτός από φήμη, αποκοτούσα και περιουσία από τη συγκεκριμένη δραστηριότητα· ή προοπτική όμως να την αποκτήσω απομακρύνθηκε κατά πολύ, από τη στιγμή που οι επισκέπτες μου είχαν προτείνει να κάνω τὰ πορτρέτα τους χωρίς καμία ανταμοιβή. Απογοητεύτηκα· γιατί από ζωγραφική άποψη τούς είχα ήδη σχηματίσει στον νοῦ μου. Είχα συλλάβει τὸν τύπο τους και είχα ήδη αποφασίσει πῶς θὰ τούς «έφτιαχνα». Μιὰ σύλληψη, σκέφτηκα αργότερα, που δὲν θὰ τούς ικανοποιούσε απολύτως.

« Ἄ, εἴστε... εἴστε...; » εἶπα, μόλις κατάφερα να ἐλέγξω τὴν ἐκπληξή μου. Δεν μπορούσα να ξεστομίσω τὴν ἐξευτελιστική λέξη «μοντέλα»· ἔμοιαζε να ταιριάζει ἐλάχιστα στὴ συγκεκριμένη περίπτωση.

« Δὲν ἔχουμε μεγάλη ἐμπειρία », ἀπάντησε ἡ κυρία.

« Ἐπρεπε να κάνουμε κάτι, και σκεφτήκαμε ὅτι ἕνας ζωγράφος τοῦ ἐπιπέδου σας θὰ μπορούσε ἴσως κάτι να καταφέρει μ' ἐμᾶς », ξεφούρνισε ὁ σύζυγός της. Πρόσθεσε ἐπίσης ὅτι δὲν γνώριζαν πολλούς ζωγράφους και ὅτι εἶχαν ἀπευθυνθεῖ παρ' ἐλπίδα στὴν ἀρχὴ στὸν κύριο Ριβέ

(ζωγράφιζε βέβαια τοπία, στὰ ὁποῖα ὅμως μερικὲς φορὲς ἔβαζε καὶ ἀνθρώπινες μορφές — πιθανὸν αὐτὸ νὰ τὸ θυμόμουν), τὸν ὁποῖο εἶχαν γνωρίσει πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια κάπου στὸ Νόρφολκ, ὅπου ζωγράφιζε.

«Κι ἐμεῖς κάποτε σκισάραμε λιγάκι», ἀποκάλυψε ἡ κυρία.

«Ἀκούγεται περίεργο, πρέπει ὅμως ὅπως-δήποτε νὰ κάνουμε κάτι», συνέχισε ὁ σύζυγος.

«Φυσικὰ δὲν εἶμαστε καὶ τόσο νέοι», παραδέχτηκε ἐκείνη, μ' ἓνα ἀμυδρὸ χαμόγελο.

Μὲ τὸ σχόλιο ὅτι πιθανῶς θὰ ἐπιθυμοῦσα νὰ μάθω κάτι παραπάνω γι' αὐτούς, ὁ σύζυγος μοῦ ἔδωσε μιὰ κάρτα, τὴν ὁποία ἔβγαλε ἀπὸ ἓνα κομψό, καινούργιο πορτοφόλι (ὅλα τους τὰ ἀξεσουάρ ἦταν τοῦ κουτιοῦ), καὶ ἡ ὁποία ἔγραφε «Ταγματάρχης Μόναρκ». Ὅσο ἐντυπωσιακὲς κι ἂν ἦταν αὐτὲς οἱ λέξεις, δὲν μὲ διαφώτισαν σχεδὸν καθόλου· ὁ ἐπισκέπτης μου ὅμως πρόσθεσε ἀμέσως: «Ἐφυγα ἀπὸ τὸν στρατὸ καὶ εἴχαμε τὴν ἀτυχία νὰ χάσουμε τὰ λεφτά μας. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι τὰ εἰσοδήματά μας εἶναι πλέον πενιχρά».

«Μὴν τὰ ρωτᾶτε», εἶπε ἡ κυρία Μόναρκ.

Ἐπιθυμοῦσαν προφανῶς νὰ εἶναι διακριτικοί

— νά μὴν κομπάζουν γιὰ τὸ ὅτι ἀνῆκαν στὴν καλὴ κοινωνία. Διαισθάνθηκα ὅτι τώρα πιά τὸ θεωροῦσαν μειονέκτημα, τὴν ἴδια ὅμως στιγμή, ἀντιλήφθηκα ὅτι, σ' ἓνα βαθύτερο ἐπίπεδο, τὸ παρελθὸν αὐτὸ τοὺς εἶχε ἀφήσει — παρηγοριὰ στὴν κακοτυχία τους — καὶ ἀρκετὰ θετικά. Στὰ σίγουρα· αὐτὰ ὅμως τὰ πλεονεκτήματα μοῦ φαίνονταν νὰ ἐντοπίζονται κυρίως στὸ κοινωνικὸ ἐπίπεδο· θὰ μποροῦσαν, γιὰ παράδειγμα, νὰ συνδράμουν μὲ τὴ συμβουλή τους στὴ διακόσμηση ἑνὸς σαλονιοῦ. Ἄν καὶ ἓνα σαλόνι ἦταν πάντα, ἢ θὰ ὀφείλε νὰ εἶναι, μιὰ προσωπικὴ δημιουργία.

Ὡς ἐπακόλουθο τοῦ ὑπαινιγμοῦ τῆς συζύγου του γιὰ τὴν ἡλικία τους, ὁ Ταγματάρχης Μόναρκ παρατήρησε: «Φυσικά, τὸ παράστημα ἦταν ὁ κύριος λόγος γιὰ νὰ τὸ ἀποφασίσουμε. Κρατιόμαστε ἀκόμη καλά». Κι ἐγὼ διαπίστωσα ἀμέσως ὅτι τὸ παράστημα ἦταν πράγματι τὸ ἰσχυρό τους σημεῖο. Τὸ «φυσικά» του ὄχι μόνον δὲν ἀκούστηκε ματαιόδοξο, ἀλλὰ καὶ ἔκανε πιὸ ξεκάθαρο τὸ ζήτημα. «Ἡ γυναίκα μου ἔχει τὸ καλύτερο», συνέχισε, δείχνοντας πρὸς τὴ σύζυγό του, μὲ μιὰν εὐχάριστη χωρὶς ἔχνος ἐπιτήδευσης διάθεση οἰκειότητας, σὰν αὐτὴ πού ἐπικρατεῖ ὕστερα ἀπὸ ἓνα δεῖπνο. Τὸ μόνον πού βρῆκα ν' ἀπαντή-

σω, λές καί ἦταν πράγματι ἡ ὥρα πού ἀπολαμβάναμε τὸ ἀπεριτίφ μας, ἦταν ὅτι αὐτὸ δὲν ἐμπόδιζε νὰ εἶναι ἐξαιρετικὸ καὶ τὸ δικό του παράστημα· ἔτσι τοῦ ἔδωσα λαβὴ νὰ συνεχίσει: «Σκεφτήκαμε ὅτι, ἂν ποτὲ χρειαστεῖ νὰ ζωγραφίσετε ἀνθρώπους σὰν κι ἐμᾶς, θὰ μπορούσαμε νὰ σᾶς κάνουμε. Ἰδιαίτερα ἡ γυναίκα μου — ὡς κυρία σὲ κάποιον βιβλίο, ξέρετε».

Μοῦ ἦταν τόσο εὐχάριστοι, ὥστε, γιὰ νὰ παρατείνω τὴν παρουσία τους, προσπάθησα, ὅσο ἦταν δυνατό, νὰ δῶ τὰ πράγματα ἀπὸ τὴ δική τους τὴ σκοπιά. "Ὅσο ἄβολα κι ἂν αἰσθανόμουν ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ἀξιολογοῦσα τὰ σωματικά τους χαρακτηριστικά, σὰν νὰ ἦταν ζῶα πρὸς ἐνοικίαση ἢ μαῦροι γιὰ μεροκάματο, ἓνα ζευγάρι μὲ τὸ ὁποῖο θὰ περίμενε κανεὶς νὰ ἀνταλλάσσει μόνον διακριτικὰ σχόλια κριτικῆς, περιεργάστηκα μὲ προσοχὴ τὴν κυρία Μόναρκ, ὥστε νὰ εἶμαι σὲ θέση ὕστερα ἀπὸ λίγο νὰ ἀναφωνήσω: «"ὦ, ναί, μιὰ καθὼς πρέπει κυρία σὲ βιβλίο!».

"Ἐμοιαζε ἐξαιρετικὰ μὲ κακῆς ποιότητος σχέδιο.

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

*Οἱ σημειώσεις τῶν χειμένων τοῦ Ἐπιμέτρου
ἔχουν συνταχθεῖ ἀπό τὸν μεταφραστή.*

HENRY JAMES

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΣΤΗΝ «ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ»*

Σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ τὸ *The Real Thing* (1890) καὶ τοὺς *Brooksmith*, μπορῶ νὰ ἀνακαλέσω μὲ μεγάλη ἀκρίβεια τὸ πῶς δημιουργήθηκαν· τὸ θέμα τῆς καθεμιᾶς ἀπὸ τὶς ἱστορίες τὸ ἐμπνεύστηκα μὲ ἀφορμὴ ἓνα συμβάν, τὸ ὁποῖο ἀναφέρθηκε ἐν παρόδῳ κατὰ τὴ διάρκειαι μιᾶς συζήτησης. [...]

Ὁ πολὺ ἀγαπημένος μου φίλος Georges du Maurier ἀναφέρθηκε σὲ μία κρούση πού τοῦ ἔγινε ἀπὸ ἓνα παράξενο καὶ ἐντυπωσιακὸ στὴν ἐμφάνιση ζευγάρι, καὶ στὴν ἐπιθυμία πού οἱ δύο σύζυγοι ἐξέφρασαν νὰ ποζάρουν ὡς μοντέλα γιὰ τὶς «κοινωνικοῦ χαρακτήρα» εἰκονογραφήσεις πού ἔφτιαχνε, σὲ ἐβδομαδιαία βάση, γιὰ τὸ *Punch*· ἡ πρόσληψή τους θὰ εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀπόλυση ἐνὸς ἄλλου ἄσημου μὲν ἀλλὰ ἰδιαίτερα ἔμπειρου ζευγαριοῦ, ἐπίσης παντρεμένων, οἱ ὁποῖοι συνεργάζονταν μαζί του ἐδῶ καὶ πολὺ καιρό. Χάρις σὲ μιὰ εὐτυχίᾳ, καὶ

---

* Ἐκτενὲς ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸν πρόλογο πού ἔγραψε ὁ Χένρυ Τζαίμς τὸ 1909 γιὰ *Τὸ ἀθηναικόν*. Περιλαμβάνεται στὸν ΙΗ' τόμο τῆς «Ἐκδοσης τῆς Νέας Ὑόρκης».

γι' αὐτὸ ἐπικερδῆ συγκυρία, τὸ παρουσιαστικὸ τους διακρινόταν ἀπὸ ἕναν ἰδιαίτερο («τύπου»), τὸν ὁποῖο ὁ φίλος μου εἶχε ἀναπαραγάγει στὸ ἀτελιέ του μὲ ἔξοχα ἀποτελέσματα σὲ δεκάδες διαφορετικὲς πόζες καὶ συνδυασμοὺς στάσεων. Προερχόμενοι ἀπὸ μιὰ ἰδιαίτερα χαμηλὴ κοινωνικὴ βαθμίδα, κέρδιζαν τὸ ψωμί τους δείχνοντας, μὲ τὴ βοήθεια τῆς ἐκάστοτε ἀμφίεσής τους, ὡς οἱ πιὸ εὐνοημένοι ἀπὸ τὴ μοίρα σὲ αὐτὴν τὴ ζωὴ· μὲ ἄλλα λόγια, ἐπιβίωναν προσποιούμενοι ὅτι διαθέτουν ἀρετὲς ἀπολύτως ξένες πρὸς αὐτούς. Τὴν ἴδια στιγμὴ ὑπῆρχαν τώρα πιά καὶ οἱ εὐπαρουσίαστοι ἀνταγωνιστὲς τους, οἱ ὁποῖοι, ἐμφανῶς καταβεβλημένοι ἀλλὰ καὶ γεμάτοι ἀδημονία, εἶχαν προσφερθεῖ γιὰ τὴ δουλειά, προσπαθώντας νὰ τηρήσουν ὅλους τοὺς τύπους τῆς εὐπρέπειας. Παρόλο ποὺ ἡ προέλευσή τους ἀπὸ τὰ ἀνώτερα στρώματα τῆς κοινωνίας, ποὺ θὰ συνοδευόταν ἀπὸ τὴν ἀνάλογη οἰκονομικὴ ἐπιφάνεια, ἦταν ἀδιαμφισβήτητη, ἦταν ἐξίσου προφανὲς ὅτι, ἂν καὶ ἡ κατάστασή τους εἶχε ἐπιδεινωθεῖ δραματικά, ἐντούτοις κατέβαλαν κάθε δυνατὴ προσπάθεια νὰ συμμορφωνοῦνται πρὸς τὸ πρότυπο τῆς ἐπίπλαστης («καπατσουσύνης») καὶ νὰ ἐπιβεβαιώσουν μὲ φυσικὴ ἄνεση καὶ τὸν κατάλληλο κοκέτικο τόνο, γιὰ νὰ μὴν ποῦμε μὲ βεβαιασμένη, προσποιητὴ εὐθυμία, πῶς (σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν τέχνη) αὐτοὶ τουλάχιστον δὲν χρειάζονται νὰ προσπαθήσουν καὶ πολὺ γιὰ νὰ «πέισουν». Τὸ ἐρώτημα συνεπῶς ποὺ ἔθεσαν οἱ δύο αὐτοὶ φιλικοὶ κρι-

τικοί, μέσα από τὸ μᾶλλον ἐπιδεικτικό, σύντομο πέ-
 ρασμά τους, ἦταν τὸ κατὰ πόσον τὸ πλεονέκτημα
 ποὺ διέθεταν, νὰ μὴν πασχίζουν γιὰ ἀληθοφάνεια,
 θὰ ἀποδεικνυόταν ὄντως χρήσιμο γιὰ τοὺς ἴδιους,
 πολὺ δὲ περισσότερο ἂν θὰ ἐξυπηρετοῦσε καλύτερα
 τὸν ἴδιο τὸν δημιουργὸ σὲ σύγκριση μὲ τὴ δανεικὴ
 χάρη ποὺ τοῦ προσέφεραν οἱ ταπεινοὶ ἐπαγγελμα-
 τίες, οἱ ὁποῖοι, γιὰ νὰ ἐπιβιώσουν, ὄφειλαν νὰ γνω-
 ρίζουν τὸν τρόπο (πράγμα ποὺ σημαίνει ὅτι τὸν εἶ-
 χαν μάθει) νὰ κάνουν κάτι. Τὸ ἐρώτημα, θυμᾶμαι,
 μοῦ εἶχε φανεῖ ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή ἐρεθιστικὸ
 καί, ἀφοῦ τὸ ἀναλογίστηκα γιὰ μιὰ στιγμή μὲ ἰδιαί-
 τερη θέρμη, ἢ ἔμπνευση γιὰ τὸ *The Real Thing*
 ἀναδύθηκε ἀστραπιαῖα.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Ἀργύρης Παπασυριόπουλος